

28.10.2015

Männyn tyviosan kuutiointia hakkuukonemittauksessa muutetaan 1.1.2016 alkaen vuoden pituisella siirtymäajalla

Männyn tyviosan kuutiointissa käytettävään tyvifunktioon tehdään korjaus. Tyvifunktiota koskeva Luonnonvarakeskuksen määräys tulee voimaan 1.1.2016. Päivitykset hakkuukoneisiin ja mittasaksiin on tehtävä vuoden 2016 loppuun mennessä.

Hakkuukonemittauksessa nyt käytettävä tyvifunktio tuottaa männyn tyvipölkyille suurempia tilavuuksia kuin Luonnonvarakeskuksen tekemässä kattavassa tutkimuksessa upotusmenetelmällä saatu vertailutulos. Tämän perusteella tyvifunktiota korjataan siten, että männyn tyviosan ja samalla tyvipölkyn tilavuudet pienentyvät. Tyviosalla tarkoitetaan 1,3 metrin matkaa rungon kaatosahauksesta eteenpäin. Puulajikohtaisia tyvifunktioita käytetään koko maassa ja kaikissa hakkuukoneissa. Varsinainen korjaus toteutetaan männylle muuttamalla tyvifunktiota siten, että se tuottaa nykyistä pienempiä läpimittoja.

Tyvifunktion muutos vaikuttaa suoraan puukaupan ja urakoinnin perusteena olevaan tilavuuteen hakkuukonemittauksessa. Tyvifunktion korjauksen vaikutus on rinnankorkeusläpimitaltaan kymmenen senttimetrin männyllä noin -2,3 prosenttia ja 35 senttimetrin männyllä noin -0,7 prosenttia suhteessa koko runkopuun tilavuuteen. Kun korjaus suhteutetaan vuosittaisiin männyn hakkuumahdollisuuksiin, on sen kokonaisvaikutus noin yhden prosentin pienenemä.

Samaan aikaan tyvifunktion päivityksen siirtymäajan kanssa päättyy niin sanottu vanhoja hakkuukoneita koskeva siirtymäaika (ennen 1.5.2007 käyttöön otetut hakkuukoneet). Siirtymäsäännöksen perusteella vanhoilla hakkuukoneilla on voinut mitata puutavaraa ilman tyvifunktiota ja satunnaisrunkojen mittausta. Käytännössä näiden siirtymäaikojen päättyminen tarkoittaa sitä, että 1.1.2017 alkaen tyviosan kuutiointissa käytetään vain nyt annetun Luonnonvarakeskuksen määräyksen mukaisia tyvifunktioita.

Tyvifunktion muutos merkitsee päivityksiä valtaosaan suomalaisista hakkuukoneista, vajaan kahteen tuhanteen. Samoin on päivitettävä hakkuukonemittauksen tarkastuksessa käytettävät mittasakset. Puutavaranmittauksen neuvottelukunta pitää tärkeänä, että hakkuukone- ja mittauslaitevalmistajat kiinnittäisivät huomiota tyviosan kuutiointissa käytettävän laskentamenetelmän näkymiseen tarkastusmittauksen raporteissa. Tällä osaltaan varmistetaan sama tyviosan kuutiointi perusmittauksessa ja tarkastusmittauksessa.

Tyvifunktion korjauksen taustalla on Luonnonvarakeskuksen vuosina 2014–2015 toteuttama laaja tutkimus. Tutkimuksessa valittiin eri puolilta Suomea 33 mäntymetsikköä, joista mitattiin yli 800 koepuuta. Hakkuiden jälkeen koepuiden tyvipölkkyt mitattiin kuudella eri tehtaalla. Koepölkkyjen tyviosien tilavuudet määritettiin upotusmittauksella. Koepölkkyt punnittiin ilmassa ja tyviosat 1,3 metrin syvyyteen upotettuina. Tyviosan tilavuus määritettiin näiden painojen erotuksena Arkhimedeeseen lain mukaisesti.

Luonnonvarakeskuksen määräys (23.10.2015) viranomaisten määräyskokoelmassa (Finlex):

<http://www.finlex.fi/fi/viranomaiset/normi/410001/>

Lisätietoja: Jari Lindblad
tutkija, Luonnonvarakeskus
puutavaranmittauksen neuvottelukunnan varapj.
jari.lindblad@luke.fi
029 532 3072